

aan waterschappen en universiteiten, die met publieke middelen bekostigd worden. Ook dit standpunt van de Raad van State delen wij. Collega's hebben over alle punten die ik zojuist benoemd heb amendementen ingediend.

De ChristenUnie is voornemens deze amendementen te steunen. Een enkel amendement zullen we ook medeondertekenen.

Wat op

Volgens Museum Catharijneconvent blijkt uit onderzoek dat in maar liefst 70% van de rijksmonumentale religieuze gebouwen een interieurensemble te vinden is. Neem bijvoorbeeld Huis Sonneveld in Rotterdam, dat ontworpen is als gesamtkunstwerk en een

Ik kom op de stads- en dorpsgezichten. De minister lijkt bijna opgelucht als zij in de nota naar aanleiding van het verslag stelt dat "er zeer terughoudend kan worden omgegaan met de aanwijzing van nieuwe stads- en dorpsgezichten". Komt dat doordat de regering verwacht dat deze beschermde stads

het bezit van de rijksoverheid, provincie of gemeente door deze wet zal worden beschermd. Maar het uitgangspunt moet wat mij betreft de kunst zelf zijn en de vraag of die kunst behouden moet blijven. Daarom heb ik een amendement ingediend dat ervoor moet zorgen dat al het openbaar

termijn langer wordt, kan het niet gebeuren dat de minister toevallig een dag de post niet heeft gelezen en het stuk inmiddels al verkocht is aan het buitenland. De heer Van Veen en ik staan aan dezelfde kant als het weg kan, kan het weg maar ik wil niet een gevoel van spijt achteraf

historische schepen lang niet altijd haalbaar, vergen forse investeringen of tasten de

vijftien jaar niet meer dan een stuk of twintig kerken telt. Nu zijn dat er nog 300. We hebben dus een wet nodig die toekomstbestendig is en ambitie toont. Een wet die ons erfgoed beschermt, zo veel mogelijk onafhankelijk van de tijd, de tijdgeest of de politieke kleur. Laten we daar vandaag over discussiëren.

De heer Bisschop (SGP)

Mevrouw de voorzitter. In een justitieel onderzoek speurt de recherche naar DNA om een zaak beter te kunnen oplossen. Een spoortje DNA zet ons op het goede spoor. DNA biedt een schat aan informatie. In zekere zin zou je zo ook over cultureel erfgoed kunnen spreken. Van de Nieuwe Kerk in

Mijn laatste punt betreft ensembles. Erfgoed dat bij elkaar hoort, moet als het even kan bij elkaar blijven. In bijzondere gevallen zouden we moeten bepalen dat een monument en bijbehorende cultuurgoederen bij elkaar moeten blijven. Er zijn voorbeelden gegeven, zoals Huis Doorn. Ook Kasteel Amerongen is zo'n prachtig ensemble. De minister vindt het aanwijzen vd(o)-baar

zorgvuldige bescherming noodzakelijk aangezien een schilderij makkelijker uit een gebouw verkocht kan worden dan aan een rijke particulier in binnen- of buitenland, met als gevolg dat die waardevolle

Mevrouw Keijzer (CDA):

Ik zie dit niet als het opleggen van iets, maar als het geven van een positie aan betrokken burgers, die

beschermd erfgoed, moet dan geen toestemming aan de eigenaar gevraagd worden? Heel veel van deze mobiele erfgoederen zijn in stand gehouden door particulieren, met particulier geld. Ze lijken niet te vallen onder artikel 3.9, waarin staat dat toestemming moet worden gevraagd aan de eigenaar. We hebben het bijvoorbeeld over schepen waar mensen in wonen. Ik hoor hierop graag de reactie van de minister.

Ook moeten we ons hierbij realiseren dat, als we dan overgaan tot het aanwijzen van mobiel erfgoed als beschermd erfgoed, je het moet melden als je het gaat verplaatsen. Ziet u dat voor zich bij een boot? Ik weet wel dat dat niet geldt voor verplaatsing binnen Nederland. Maar ja, hoe snel ben je bij de Nederlandse grens? Je moet dan zes weken wachten op toestemming. Ik hoor hierop graag een reactie van de minister.

Ook vraag ik aandacht voor de knelpuntenlijst die de stichting Mobiele Collectie Nederland aan de Kamer heeft gestuurd. Daaro

in zijn advies van 4 juli 2013? Het gaat daarbij zowel om een intensivering van het

moeten worden opgesteld op basis van expliciete, actuele en specifieke lokale archeologische en bodemkundige informatie.

De voorzitter:

Ik wilde de woordvoerders voorstellen dat wij proberen om de eerste termijn van de kant van de Kamer in zijn geheel af te maken, zodat wij onze dinerpauze kunnen combineren met de voorbereidingstijd die de minister nodig heeft voor de beantwoording.

De heer Jasper van Dijk (SP):

Voorzitter. Wij spreken over de Erfgoedwet, en die wet bevat een aantal goede maatregelen.

Verschillende wetten komen samen in deze Erfgoedwet. Handhaving en toezicht worden duidelijker.

Mogelijk komt er minder bureaucratie. Dat is goed. Tegelijk bouwt de minister ook voort op dat wat

verouderde geloof in de terugtrekkende overheid, de neoliberale ideologie van dereguler(u)etneo81 z(0 0 1 70.4(er)ce

aan beheer en behoud van de collectie. Dat zal financieel gemotiveerde afstoting voorkomen. De Raad voor Cultuur zegt dit ook. Sterker nog: de Raad voor Cultuur vraagt of het een goed idee is om dit uit te breiden tot het hele culturele domein. Graag een

zeldzame en unieke bibliotheekcollecties om het verlies van een verzameling zoals die van het Tropenmuseum in de toekomst te voorkomen? Graag krijg ik een reactie.
Ik

hangen. Zegt de VVD eigenlijk dat zaken die in het depot zitten van mindere waarde zijn? Er zijn toch ook voorwerpen die misschien eens in de twintig jaar weer naar voren worden gehaald als dat aan de orde is, maar die ondertussen wel tot het erfgoed behoren, bestudeerd moeten kunnen worden en niet vervreemd mogen worden?

van de V

interesse in hebben. Ik wil gewoon graag in de wet geregeld hebben dat de minister de mogelijkheid heeft om de archieven terug te laten komen op het moment dat daar noodzaak toe is.

regelgeving voor de eigenaar tot gevolg, in balans is met het belang van cultuurgoederen voor de hele samenleving? In de Erfgoedwet wordt in artikel 3.9 ingegaan op de procedurele stappen om tot aanwijzing van een beschermd cultuurgoed te komen. Voor de VVD is het belangrijk dat de eigenaar van een cultuurgoed altijd het laatste woord heeft als de minister een rijksmonument of rijkscultuurgoed aanwijst. Zijn belang en recht staan wat de VVD betreft voorop. Zo zorgen we ervoor dat er wederzijds draagvlak blijft bestaan voor ons cultuurgoed. De vraag aan de minister is dan ook: wanneer is genoeg genoeg? Vandaar dat ik voorstel om de wet verregaand te vereenvoudigen via het amendement

Juist een Van Gogh was in het bezit van een Japanner die zich ermee wilde laten cremeren. Nu hebben we er geloof ik 50 bij mij op de Veluwe en nog een aantal in het Van Gogh Museum, maar het zou toch behoorlijk zonde zijn.

De voorzitter:

We gaan luisteren naar wat de heer Van Veen daarop te zeggen heeft. Daarna gaan we naar de heer Monasch en mevrouw Keijzer. Als de heer Pechtold dan nog aanvullende vragen heeft, kan hij die nog stellen.

De heer Van Veen (VVD):

Het amendement is zo duidelijk. Het amendement gaat over rijks erfgoed. Dat betekent dat het al een

burgers de mogelijkheid te geven om bezwaar of beroep aan te tekenen als een overheid een cultuurgoed wil verkopen. Steunt hij dat of vindt hij die betrokken burgers dan maar bemoeizuchtige bemoeials of betuttelaars?

De heer Van Veen (VVD):

Ik laat mij niet in de mond leggen dat ik mensen die betrokken zijn bij het cultureel erfgoed bemoeials vind en dat zij zich nergens mee moeten bemoeie

heel lang daarna de Victory Boogie Woogie kocht. Het is allebei Mondriaan, om de heer Van Veen op weg te helpen. Daar zit toch geen consequente ge

kennis nodig over de collectie die Nederland heeft en de beste manier waarop die kan worden onderhouden. Er is al een particulier register, maar dat kan ondersteuning gebruiken. Wij willen dat dit register wordt gebruikt als basis om een lijst op te stellen die gezamenlijk een toonbeeld kan vormen van het mobiele erfgoed in Nederland. Daarnaast brengt nieuwe regelgeving soms eisen en beperkingen met zich mee die voor het mobiele erfgoed nadelig zijn. Denk aan veiligheidseisen voor schepen en fiscale regelingen. Andere collega's zijn daar al op ingegaan. Wij zien het als een taak van het ministerie van OCW om bij dit soort regelingen de erfgoedbelangen over het voetlicht te

Ik had nog twee vragen. Is de heer Monasch het met mij eens dat we moeten voorkomen dat musea

De heer Monasch (PvdA):

Het begrip nuttigheid staat in deze discussie niet bovenaan mijn lijstje. Ik denk dat het begrip esthetiek hierbij de boventoon moet voeren. Uiteindelijk wordt iets onderdeel van ons cultureel erfgoed met name vanwege zijn of haar esthetische kracht. Laat dat dus dominant zijn, zeker als een object zich na verloop van tijd ontwikkelt in een richting waarover iedereen zegt: er ontstaat een soort nieuwe schoonheid in dit gebouw of object, een schoonheid die we eerst niet zagen. Dan moet

Minister Bussemaker

Voorzitter. Wij bespreken vandaag de Erfgoedwet. Er zijn veel vragen gesteld, vlamme betogen gehouden en mooie voorbeelden genoemd. Misschien zegt dat iets over wat cultureel erfgoed met ons doet. Wij mogen daar blij mee zijn, want Nederland is rijk aan cultureel erfgoed. Het is overal: in de musea, in de historische binnensteden, op het platteland, in de bodem en als immaterieel erfgoed in onze tradities, rituelen en verhalen. Mevrouw Dik-Faber, die als eerste sprak, sprak heel mooi over de stadspoorten van weleer en hoe belangrijk die nu zijn. Ik moest denken aan een internationaal onderzoek waarover ik recent in de krant las. Uit dat onderzoek bleek dat historische steden een

Minister Bussemaker:

Graag. Ik ben altijd bereid om te praten over cultuur, erfgoed en visies daarop. Ik heb ook een en andermaal gezegd dat de visie van Thorbecke dat de politiek zich daarmee niet moet bemoeien niet mijn visie is en die naar mijn idee ook niet meer bij deze tijd past. Cultuur en erfgoed is een deel van

hoe belangrijk ik dat ook vind. Het zou moeten gaan over de betekenis van cultuur en kunst in zijn

Minister Bussemaker:

De heer Pechtold (D66):

Ik denk dat de minister het probleem juist naar zich toetrekt. Als er te veel verschillen blijven en de ene gemeente het wel doet en de andere gemeente niet, of dit anders invult, wenden belanghebbenden die denken dat hun gemeente het verkeerd doet zich straks allemaal tot de

Dat hoeft niet morgen, maar zorg er wel voor. En wij kunnen jullie daarbij helpen. Wij kunnen de deskundigheid binnen en buiten jullie gemeente stimuleren.

Als de minister echt bij "ontraden" blijft en dat zo doorgaat bij volgende amendementen, dan vind ik het dadelijk echt een houtje-touwtjewet en dan moet ik nog eens even nadenken over wat wij ermee gaan doen.

Minister Bussemaker:

De heer Pechtold heeft het over een kikkerlandje. Het voordeel daarvan is misschien wel dat het allemaal niet zo ver uit elkaar ligt. Wij hebben een Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed die buitengewoon goed en veel contact heeft met de gemeenten en provincies en die met die

Gemeenten zijn bij de afstotingsprocedure uit hun publieke verantwoordelijkheid gehouden om zorgvuldig te handelen in de geest van professionele standaarden, zoals vastgelegd in de LAMO en ook in de VNG-Richtlijn afstoting cultuurbezit. Vaak zijn het dus de incidenten die voor ophef en discussie zorgen. Er werd verwezen naar het voorbeeld van Dumas in Gouda en naar andere bekende voorbeelden. Dit heeft tot gevolg dat er wel behoefte bestaat aan betere waarborgen.

Minister Bussemaker:

Maar het gaat ook over de gemeenten. Wij hebben recentelijk het voorbeeld van het

wordt om zomaar een voorwerp af te stoten. Daarmee wordt de regelgeving dus ook echt strenger. Wij zullen echter ook een beetje ruimte moeten laten en vertrouwen moeten hebben. Ik heb geen

De heer Pechtold (D66):

Ik vind dat het verhaal van de minister rammelt. Een gemeente moet helemaal niks. Dat is de trits die ik als bezwaar heb tegen die commissie. Ten eerste hoeft de gemeente geen commissie in te stellen. Is de minister dat met mij eens of niet? De gemeente mag de commissie zelf samenstellen. Is de minister dat met mij eens of niet? De gemeente mag de uitkomst naast zich neerleggen. Is de minister dat met mij eens of niet? Dat zijn drie momenten in de afweging waarop gezegd kan worden: laat maar zitten. Of men eraan begint, wie men erin zet en wat men ermee doet. Het zijn

dat er in gemeenten, net als in de Kamer, absoluut gevoel is voor cultuur en voor bijzondere zaken. Maar toch lijkt het mij verstandig als de minister straks tijdens de schorsing nog even zou nadenken over de termijnen die hiervoor zijn gesteld. In situaties waarin dreigt dat het wél misgaat, moet je namelijk wel de tijd hebben, bijvoorbeeld voor zo'n spoedaanwijzing. Op die manier kun je voorkomen dat uiteindelijk het ontzettend verstrekkende middel van vernietiging van zo'n besluit moet worden ingezet. Verder is er, als er meer tijd is, ook nog als slot op de deur het in positie brengen van betrokken burgers, door die burgers bezwaar en beroep te kunnen laten aantekenen. Daarbij doel ik op het amendement op stuk nr. 5, dat andere amendement van de CDA-fractie.

Minister Bussemaker:

Ik kom inderdaad op het amendement op stuk nr. 5. Ik wil echter wel het beeld wegnemen dat een overheid acht

Mevrouw Keijzer (CDA):

De mogelijkheid om bezwaar en beroep in te dienen is juist een publiekrechtelijk instrument. Het stelt burgers in positie en het zorgt ervoor dat betrokken burgers op dit punt iets te zeggen krijgen. Daarnaast hoor ik de minister zeggen dat het niet go

zie, denkt: we zijn al vanaf 17.00 uur bezig en laat de minister maar lopen. Want de minister zegt hier dingen die niet in de wet staan.

Minister Bussemaker:

Volgens mij past het beroep

betekenis kan zijn, hoeft dat namelijk in een andere gemeente niet te zijn. Dat werd goed

analyse van de termijn meegaat, dat register ook oppakt. Ik heb dan eigenlijk precies wat ik zo

Mevrouw Dik-Faber (ChristenUnie):

Ik heb een vraag over het amendement op stuk nr. 11. In de wet wordt gesproken van Nederlands cultuurbezit. Mijn fractie heeft gemeend dit duidelijk te moeten omschrijven, omdat er onduidelijkheid over bestaat. Wat ons betreft gaat het om het nationale, regionale en lokale cultuurbezit, simpelweg omdat er vrijwel geen onderscheid tussen deze categorieën kan worden gemaakt. Het voorbeeld van de sculptuur van Zadkine in Rotterdam werd al genoemd. En er zijn andere voorbeelden te bedenken waarbij heel lastig te bepalen is of iets van lokaal, regionaal of landelijk belang is. Volgens mij moeten wij dat alle drie omvatten in het begrip "waardevol cultuur

gaan over het erfgoed waarvan de minister heeft vastgesteld dat het niet belangrijk genoeg is om rijks erfgoed te zijn?

Minister Bussemaker:

Dat is dus precies het spiegelbeeld van het amendement van mevrouw Dik-Faber. Zij vindt dat er extra waarborgen voor lokaal en regionaal erfgoed moeten komen; de heer Van Veen vindt dat het

verbonden. Dan doelt men op glas-in-

in een register bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ook inzichtelijk is. Ik zie dus niet helemaal wat zo'n omzetting zou oplossen.

Mijn tweede vraag is, waarom het dan niet mogelijk zou zijn om dat amendement te wijzigen door er die tekst uit die motie in op te nemen, zodat het ook een wettelijke verankering heeft. Waarom zou het naar een verzwakte vorm toe moeten, nog los van de vraag of ik het überhaupt red om dat voor de tweede termijn te regelen, en nog los van de vraag of ik het überhaupt zou willen? Mijn eerste, meer principiële vraag is echter, waarom ik zo'n tekst niet in een amendement zou kunnen zetten. Dan heeft het een meer stevige basis. Toen ik naar de minister luisterde, dacht ik dat zij dit amendement op een zeer positieve manier zou gaan omarmen. Alle huizen en andere zaken die zij noemde, zijn namelijk precies de objecten die in de toelichting van het amendement beschreven

die zin geen toegevoegde waarde voor de wet. Wij zijn hier een wet aan het bespreken. Dat moeten wij wel zorgvuldig doen. Mevrouw Dik kan dit wel indienen. Dat kan in die zin ook geen kwaad, maar

in particulier bezit. Zij worden door deze particulieren gepassioneerd onderhouden. Zij trekken vaak in verenigingen samen op; iedereen kent ze wel.
Mobiel erfgoed is ook te zien in publieke collecties. Denk aan Het Scheepvaartmuseum en de koetsen

Ik zeg er wel bij dat ik niet altijd wil voorkomen dat andere wetten nog een rol spelen. Misschien mag ik de Kamer herinneren aan een voorbeeld in Zwolle, al betrof dat geen mobiel erfgoed, maar een monument. Daar zijn brandweermannen omgekomen omdat het monument zo was ingericht dat de

De heer Jasper van Dijk (SP):

Cultuur. Maar ook tegen de heer Van Dijk zeg ik: de regering spreekt wel met één mond. Wij hebben een bredere verantwoordelijkheid dan cultuur. Maar natuurlijk, vanuit mijn verantwoordelijkheid voor het cultureel erfgoed ga ik heel graag het gesprek met mijn collega's aan. Daar heb ik helemaal geen motie voor nodig. Natuurlijk stel ik dan het cultureel erfgoed voorop. Maar mijn collega's zullen dan misschien zeggen: je moet wel opletten dat het niet onverhoopt gevaar voor mensen met zich

waarop instandhouding alleen nog te realiseren is met een alomvattende restauratie. Met die kanttekening ben ik bereid om het oordeel over dit amendement aan de Kamer te laten.

Dat is een discussie die onder de Monumentenwet al jaren gevoerd wordt en buitengewoon ingewikkeld is. De minister zit er niet mee daarbij regels toe te voegen. Maar bij dit onderwerp, dat gaat over de instandhouding van de prachtigste gebouwen in dit land door vrijwilligers, zegt zij dat ze niks meer

De heer Van Veen stelde voorts een vraag over de VOC-archieven in Indonesië en India. Laat ik allereerst benadrukken dat ik zeer hecht aan de VOC-archieven. Ik zie evenwel geen aanleiding om die archieven te aanvaarden. Die zijn namelijk niet alleen Nederlands erfgoed, maar ook gedeeld

De voorzitter:

alleen nog maar bezig zijn met blockbusters. Ik wil wel eens weten wat er gebeurd is met de kennis en kunde in ons erfgoedland. Om die reden dien ik de volgende motie in.
Motie (34109, nr. 27)

De Kamer,
gehoord de beraadslaging,

Ook

van mij boven de markt en ook nog eentje van de ChristenUnie, begrijp ik. Dus ik vraag mij af of wij meteen dinsdag kunnen stemmen. U schudt al nee, voorzitter, dus daar hoef ik mij geen zorgen over maken.

De voorzitter:

objecten hebben wij in de wet zelf geregeld, voorzien van een zorgvuldigheidsprocedure waarover wij het uitgebreid hebben gehad. Het lijkt mij goed de zelfregulering te laten waar die nu plaatsvindt. Ik ben het met de heer Pechtold eens dat het geen eindpunt maar een beginpunt is. We gaan er vast

gedigitaliseerd materiaal. In de regel moet toestemming worden gezocht en verkregen van een zeer groot aantal rechthebbenden. De erfgoedinstellingen en de Federatie Auteursrechthebbenden hebben twee jaar geleden al aan de staatssecretaris van V en J en mij aangegeven dat voor grote projecten het ondernemen van een zorgvuldige zoektocht naar alle rechthebbenden veelal onhaalbaar is en dat er dus echt een probleem is. Er is een onderzoeksrapport over geschreven. Dat is onlangs aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en aan de minister van EZ aangeboden. Er

